Αιμίλιος Σολωμού: «Το μίσος είναι η μισή εκδίκηση» κριτική του Φίλιππου Φιλίππου

Κατηγορία: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

Δημοσιεύτηκε Κυριακή, 14 Φεβρουαρίου 2016 17:31

κείμενο: Φίλιππος Φιλίππου

Τα τελευταία χρόνια, έχουν κυκλοφορήσει αρκετά μυθιστορήματα για την κρίση που βιώνει ο ελληνικός λαός. Μερικά από αυτά είναι καθαρή λογοτεχνία και όχι δημοσιογραφικό ρεπορτάζ, άρα αξίζει τον κόπο να διαβαστούν, διότι δεν έχουν το ανάλαφρο άρωμα του εφήμερου αναγνώσματος, αλλά διαθέτουν διαχρονική λογοτεχνική αξία. Ανάμεσα σε αυτά συγκαταλέγεται *Το μίσος είναι η μισή εκδίκηση* του Αιμίλιου Σολωμού (Λευκωσία, 1971), το οποίο έχει αστυνομική δομή και ενίοτε γίνεται ιστορικό μυθιστόρημα. Ο συγγραφέας, ο οποίος το 2013 τιμήθηκε με το Βραβείο Λογοτεχνίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το *Ημερολόγιο μιας απιστίας*, ένα εξαιρετικό μυθιστόρημα έρωτα, φθοράς και μνήμης, μας έδωσε ένα δείγμα καλής λογοτεχνίας (δεν έχουμε διαβάσει άλλα βιβλία του). Εδώ ξετυλίγει το αναμφισβήτητο αφηγηματικό του ταλέντο, που στο μέλλον μπορεί να δώσει κι άλλα αξιόλογα έργα (μνημονεύεται και ο αρχαιολόγος Γιώργος Δουκαρέλης, ο ήρωας του προαναφερθέντος βιβλίου).

Έχουμε, λοιπόν, να κάνουμε με μια σύγχρονη αστυνομική ιστορία, που αφορά τη δολοφονία δύο απεσταλμένων της Τρόικας (στις 21 Απριλίου 2013), σε κεντρικό ξενοδοχείο της Αθήνας, από έναν άγνωστο δράση και με μια παλιά ιστορία, τη δολοφονία τεσσάρων επιφανών Ευρωπαίων από τη συμμορία των Αρβανιτάκηδων, γνωστή και ως Σφαγή του Δήλεσι (στις 21 Απριλίου 1870). Στην πλοκή της πρώτης ιστορίας, με την οποία αρχίζει και τελειώνει το μυθιστόρημα, πρωταγωνιστούν μερικά πρόσωπα τα οποία συνδέονται μεταξύ τους με

ποικίλους τρόπους. Είναι, κατ' αρχάς, ο Αλέξης, δράστης και αφηγητής της δολοφονίας των τροϊκανών, και η κοπέλα του, ονόματι Ρουμπίνη· ο καθηγητής του στο πανεπιστήμιο, Ρωμανός Σεργίδης, και η φίλη του, Κατερίνα· ο αστυνόμος Αποστόλου με τη γυναίκα του την Άννα· επίσης, ο Αργύρης, ένας αναρχικός με τον οποίο συνδέεται ο Αλέξης.

Με τρόπο λογοτεχνικά άψογο, ο συγγραφέας επιχειρεί από την αρχή να δώσει στον αναγνώστη στοιχεία από τον χαρακτήρα των ηρώων του, ώστε στο τέλος, όταν αυτός βρεθεί μπροστά στα άγρια γεγονότα που ακολουθούν, να μην πέσει από τα σύννεφα.

Ο Αλέξης, κυπριακής καταγωγής, συγγενής ενός από τους ληστές του Δήλεσι, αισθάνεται μίσος για όσους έφεραν την κρίση και το Μνημόνιο. Η οικογένειά του είναι σε δύσκολη θέση, καθώς ο πατέρας του αυτοκτόνησε λόγω της οικτρής θέσης όπου βρέθηκε μετά το κραχ του χρηματιστηρίου. Σκέφτεται την απόλυση της μητέρας του από τη δουλειά της, το κούρεμα των καταθέσεων στη Λαϊκή Τράπεζα, τις ομαδικές εκτελέσεις το 1974 κι ένα σωρό δεινά. «Η συμπαιγνία τραπεζιτών, χρηματιστών και πολιτικών», διαβάζουμε, «έφερε την καταστροφή». Έπειτα ήρθε το χρέος, η Τρόικα, οι διαδηλώσεις, οι κουκουλοφόροι, οι νεκροί της τράπεζας Marfin στην οδό Σταδίου, το μίσος ορισμένων διαδηλωτών.

Όσα συμβαίνουν στο μυθιστόρημα συνδέονται με τον Αλέξη, με το παρελθόν του (εκείνο του προγόνου του, συντρόφου των Αρβανιτάκηδων, και το άλλο του πατέρα του, ο οποίος βίωσε τον φόβο της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο) και με τον παρόν του (τις σπουδές του στη Φιλοσοφική, τις αρχές του, το δέος που του προκαλεί το Μνημόνιο). Ο Σεργίδης έπεται. Είναι καθηγητής Ιστορίας, εκκεντρικός κι αιρετικός, γράφει ένα βιβλίο για τη Σφαγή στο Δήλεσι, βλέπει νουάρ αμερικάνικες ταινίες, διαβάζει κλασικά αστυνομικά βιβλία και ακούει κλασική μουσική. Συχνά επαναλαμβάνει πως όλα τα δεινά που συσσωρεύτηκαν στην Ελλάδα στις μέρες μας συνδέονται με προβλήματα δομής και θεσμών, σύμφυτα με την ίδρυση του κράτους. Μάλιστα, κάνει ένα μάθημα Ιστορίας που τιτλοφορείται «Πολιτική/οί, ληστεία και τρομοκρατία»: αυτός είναι κι ο τίτλος όρθρου του που δημοσιεύτηκε μετά τη δολοφονία των τροϊκανών. Οι δυο τους αποτελούν τους δύο πυλώνες της πλοκής, πάνω τους έχει στηρίξει ο Αιμίλιος Σολωμού το λογοτεχνικό του οικοδόμημα.

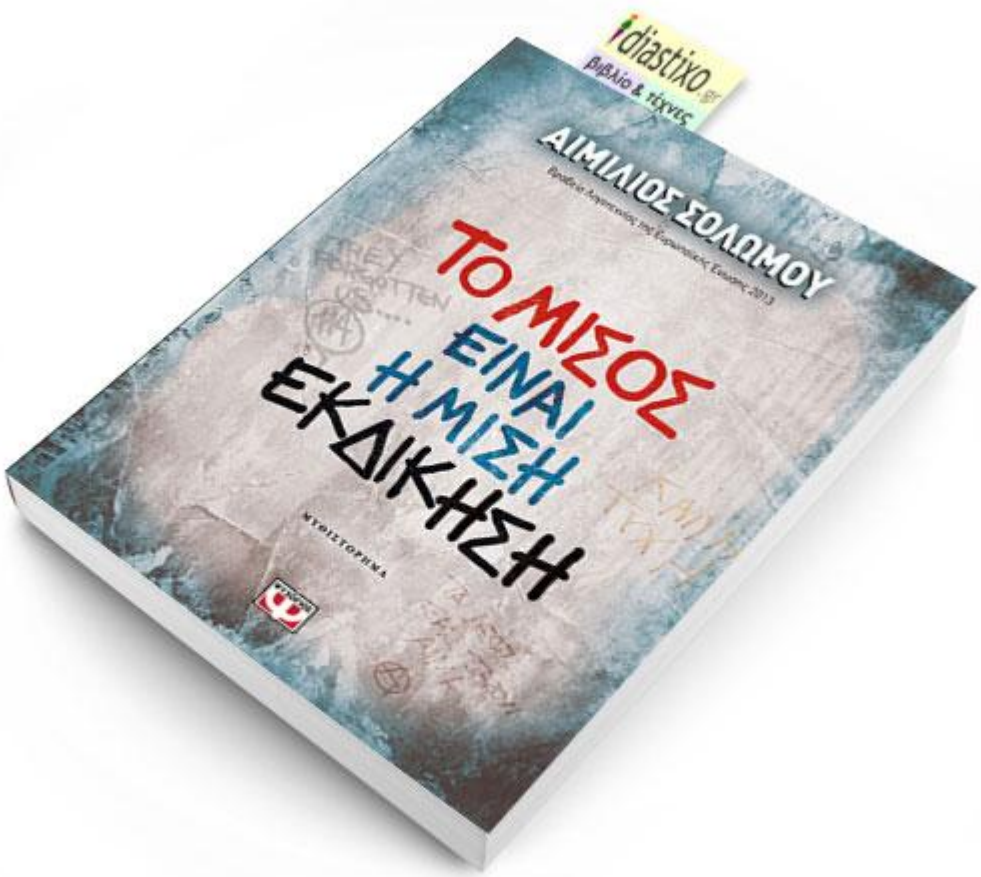

Με τρόπο λογοτεχνικά άψογο, ο συγγραφέας επιχειρεί από την αρχή να δώσει στον αναγνώστη στοιχεία από τον χαρακτήρα των ηρώων του, ώστε στο τέλος, όταν αυτός βρεθεί μπροστά στα άγρια γεγονότα που ακολουθούν, να μην πέσει από τα σύννεφα. Ο Αλέξης είναι ρομαντικός και αφελής· ο Σεργίδης είναι τολμηρός και ασυμβίβαστος· ο Αποστόλου είναι φρόνιμος σύζυγος, πιστός στο καθήκον αστυνομικός· η Ρουμπίνη έχει συμπεριφορά μοιραίας γυναίκας· η Κατερίνα και η Άννα είναι καλές μητέρες.

Το τέλος, όπως συμβαίνει στα καλά αστυνομικά μυθιστορήματα, είναι αναπάντεχο. Και ασφαλώς αποζημιώνει εκείνους που είχαν την υπομονή να διαβάσουν τις πεντακόσιες περίπου σελίδες ενός βιβλίου που αναφέρεται σε γεγονότα του ελληνικού ιστορικού παρελθόντος, τα οποία ίσως δεν τα γνωρίζουν και πιθανότατα δεν τους ενδιαφέρουν. Και μολονότι στο μυαλό του αναγνώστη μένουν κάποια ερωτηματικά, η εξήγηση που δίνει ο συγγραφέας στις πιθανές απορίες είναι ικανοποιητική, έστω κι αν δεν υπάρχει η ανακούφιση της κάθαρσης, σύμφωνα με την *Ποιητική* του Αριστοτέλη. Και μια καίρια σημείωση: στο βιβλίο υπάρχει μια καινοτομία. Για να μην μπερδευτούν οι αναγνώστες με τα πρόσωπα, τις εποχές και τα γεγονότα, κάθε κεφάλαιο έχει τη δική του αρίθμηση (η ιδέα είναι του συγγραφέα, της επιμελήτριας ή του εκδότη;) που χαρακτηρίζεται με κεφαλαία γράμματα του αλφαβήτου. Στο Α έχουμε την αφήγηση Αλέξη, στο Β την ιστορία του Σεργίδη, στο Γ την ιστορία του Αποστόλου, στο Δ την αναδρομή στη Σφαγή στο Δήλεσι και στο Ε υποθέσεις αυτοκτονιών στη χώρα εξαιτίας του Μνημονίου.

Υπενθυμίζουμε πως το βιβλίο διαθέτει διαχρονική λογοτεχνική αξία και φανερώνει την αφηγηματική δεινότητα του συγγραφέα του.

Το μίσος είναι η μισή εκδίκηση

Αιμίλιος Σολωμού

Ψυχογιός

496 σελ.

ISBN 978-618-01-1247-4

Τιμή € 17,70